

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE

VĚC MLYNÁŘ proti ČESKÉ REPUBLICE

(stížnost č. 70861/01)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

13. prosince 2005

*Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy.
Může být předmětem formálních úprav.
Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.*

Ve věci Mlynář proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*, I. CABRAL BARRETO,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

M. UGREKHELIDZE,

paní A. MULARONI,

E. FURA-SANDSTRÖM, *soudci*, a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 15. listopadu 2005,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 70861/01) směřující proti České republice, kterou dne 31. října 2000 podali Soudu čeští občané pánové Petr Mlynář a Karel Mlynář („stěžovatelé“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm.

3. Soud dne 10. prosince 2002 prohlásil stížnost za částečně nepřijatelnou a rozhodl, že uvědomí vládu o uplatněné námitce týkající se délky řízení a neexistence právních prostředků nápravy v tomto ohledu. V souladu s článkem 29 odst. 3 Úmluvy zároveň rozhodl, že projedná přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně.

SKUTKOVÝ STAV

OKOLNOSTI PŘÍPADU

4. Stěžovatelé se narodili v roce 1947, bydliště mají v Litomyšli a Českých Budějovicích.

5. Dne 26. září 1994 podali stěžovatelé k Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou restituční žalobu.

6. Soud žalobu obdržel dne 30. září 1994 a dne 31. října 1994 ji zaslal k vyjádření žalovaným. Ve dnech 29. listopadu 1994 a 25. ledna 1995 si soud vyžádal další podklady z katastru nemovitostí.

7. Dne 22. února 1995 vyzval okresní soud stěžovatele k doplnění žaloby tak, aby zohledňovala skutečnosti vyplývající z podkladů poskytnutých katastrem nemovitostí. Stěžovatelé této výzvě vyhověli dne 14. března 1995. Následujícího dne požádal soud katastr nemovitostí o poskytnutí dalších podkladů.

8. Dne 6. dubna 1995 vyzval soud stěžovatele, aby doložili pasivní legitimaci žalovaného.

9. Stěžovatelé dne 24. dubna 1995 navrhli, aby soud připustil vstup čtvrtého žalovaného do řízení. Soud si proto musel vyžádat o tomto žalovaném údaje z obchodního rejstříku.

10. Dne 19. září 1995 vyzval soud jednoho ze žalovaných k předložení písemného vyjádření. Dne 23. října 1995 obdržel soud návrh stěžovatelů na změnu restituční žaloby. Téhož dne soud připustil nové znění žaloby.

11. Ústní jednání nařízené na 12. dubna 1996 bylo na žádost stěžovatelů odročeno na 4. června 1996.

12. Dne 25. dubna 1996 obdržel soud vyjádření jednoho z účastníků řízení.

13. Na ústní jednání dne 4. června 1996 se jeden ze stěžovatelů nedostavil a jednání bylo odročeno na neurčito za účelem předložení důkazů navrhovaných účastníky řízení.

14. Ve dnech 20., 21., 24., 25. a 27. června, 17. července a 4. září 1996 obdržel okresní soud listinné důkazy.

15. Rozsudkem ze dne 1. října 1996 okresní soud restituční žalobu stěžovatelů zamítl.

16. Dne 18. října 1996 podali stěžovatelé odvolání a dne 23. října 1996 jej odůvodnili. Odvolání bylo dne 12. prosince 1996 postoupeno Krajskému soudu v Brně.

17. Krajský soud si dne 3. listopadu 1996 vyžádal další důkazy a dne 15. listopadu 1999 konal ústní jednání. Dne 22. listopadu 1999 pak rozsudek soudu prvního stupně změnil.

18. Dne 29. prosince 1999 byl spis vrácen okresnímu soudu a dne 3. ledna 2000 byl rozsudek krajského soudu rozeslán účastníkům řízení.

19. Dne 3. března 2000 podali stěžovatelé ústavní stížnost, v níž poukazovali na porušení článku 1 (rovnost všech lidí), článku 3 (zákaz diskriminace) a článku 11 odst. 1 (právo vlastnit majetek) Listiny základních práv a svobod.

20. Nejvyšší soud dne 12. dubna 2000 zamítl dovolání stěžovatelů ze dne 4. února 2000.

21. Dne 17. května 2000 vyzval Ústavní soud stěžovatele k odstranění určitých vad jejich ústavní stížnosti. Stěžovatelé tak učinili dne 2. června 2000. Dne 20. června 2000 Ústavní soud jejich stížnost odmítl.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

22. Stěžovatelé tvrdí, že délka řízení byla v rozporu s požadavkem na „přiměřenou lhůtu“ zakotveným v článku 6 odst. 1 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...).“

23. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

24. Relevantní období začalo dne 26. září 1994, kdy stěžovatelé podali žalobu k Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou, a skončilo dne 20. června 2000 rozhodnutím

Ústavního soudu. Řízení tedy trvalo téměř pět let a devět měsíců pro čtyři stupně soudní soustavy.

A. K přijatelnosti

25. Vláda tvrdí, že stěžovatelé nevyčerпали všechny vnitrostátní právní prostředky nápravy.

26. Soud připomíná, že již dříve rozhodl, že v českém právu neexistuje účinný právní prostředek nápravy, jehož prostřednictvím by bylo možné namítat délku občanskoprávního řízení [*Hartman proti České Republice*, č. 53341/99, § 55-69, ESLP 2003-VIII (výňatky)]. Soud nespatřuje důvod, pro který by měl projednávaný případ posuzovat odlišně od případu Hartman, a námitku vlády tedy zamítá. Tuto část stížnosti proto nelze prohlásit za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy.

27. Soud shledal, že tato část stížnosti není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále nezjistil žádný jiný důvod nepřijatelnosti stížnosti, a prohlašuje ji tedy za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

28. Vláda poukazuje na složitost projednávané restituční věci. Dále uvádí, že sami stěžovatelé k délce řízení přispěli, když žalobu včas a řádně neupřesnili, neomluvili se z ústního jednání konaného dne 4. června 1996 a nepokusili se řízení uspořádat. Vláda připouští, že zatímco okresní soud, Nejvyšší soud a Ústavní soud projednaly věc stěžovatelů v přiměřené době, v řízení před krajským soudem došlo k určitým průtahům z důvodů personálních a technických.

29. Stěžovatelé trvají na tom, že k délce řízení nepřispěli.

30. Soud opakuje, že přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle všech okolností případu a s ohledem na složitost věci, chování stěžovatelů a postup příslušných orgánů a rovněž význam sporu pro stěžovatele (viz z mnoha dalších rozsudek ve věci *Frydlender proti Francii* [velký senát], č. 30979/96, § 43, ESLP 2000-VII)

31. Trebaže byla věc po skutkové i právní stránce složitá, nelze podle Soudu tvrdit, že by tato skutečnost mohla sama o sobě ospravedlnit celou délku řízení.

32. Soud je rovněž toho názoru, že stěžovatelé svým chováním k délce řízení nijak podstatně nepřispěli.

33. Co se týče postupu úřadů, Soud poznamenává, že řízení probíhalo obvyklou rychlostí, s výjimkou odvolacího řízení před krajským soudem. Stěžovatelé podali odvolání dne 18. října 1996, soud však rozhodl až dne 22. listopadu 1999 po vyžádání doplňujících důkazů dne 3. listopadu 1996 a po konání ústního jednání dne 15. listopadu 1999 (viz výše § 16-17).

34. S ohledem na okolnosti případu a s přihlédnutím k celkové délce řízení Soud konstatuje, že požadavek „přiměřené lhůty“ zakotvený v článku 6 odst. 1 Úmluvy nebyl v projednávaném případě splněn.

35. K porušení článku 6 odst. 1 tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

36. Stěžovatelé namítají, že v řízení před vnitrostátními soudy neměli k dispozici účinný právní prostředek nápravy. V této souvislosti se odvolávají na článek 13 Úmluvy, který zní:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané (...) Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

A. K přijatelnosti

37. Vláda tvrdí, že stěžovatelé nepoukazovali na porušení článku 13 v souvislosti se spravedlivostí a délkou řízení, nýbrž napadali vnitrostátní restituční zákonodárství, a to zejména zákon o půdě. Vláda je proto přesvědčena, že námitka stěžovatelů je zčásti neslučitelná *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy a zčásti zjevně neopodstatněná.

38. Stěžovatelé se touto otázkou ve svém stanovisku nezabývali.

39. Za těchto okolností se Soud domnívá, že stěžovatelé svoje tvrzení dostatečně nedoložili. Soud proto dospěl k závěru, že tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 a 4 Úmluvy.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

40. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

41. Stěžovatelé požadují částku 578 232 Kč (19 270 €) jako náhradu údajně utrpěné hmotné škody.

42. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasí.

43. Soud neshledal žádnou příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením Úmluvy a tvrzenou materiální škodou, a proto tento požadavek zamítá.

B. Náklady řízení

44. Stěžovatelé v souvislosti s řízením před Soudem nepožadují náhradu nákladů řízení.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *prohlašuje* jednomyslně námitku týkající se nepřiměřené délky restitučního řízení za přijatelnou a zbývající část stížnosti za nepřijatelnou;
2. *rozhoduje* poměrem hlasů 5 ku 2, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
3. *zamítá* jednomyslně návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 13. prosince 2005 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda

V souladu s článkem 45 odst. 2 Úmluvy a článkem 74 odst. 2 Jednacího řádu Soudu je k tomuto rozsudku připojeno společné odlišné stanovisko soudce Costy a soudkyně Mularoni.

J.-P. C.
S. D.

SPOLEČNÉ ODLIŠNÉ STANOVISKO SOUDCE COSTY A SOUDKYNĚ MULARONI

Je nám líto, že musíme nesouhlasit s většinou našich kolegů v otázce přiměřenosti délky řízení. Pro nás je to však otázka principu, zvláště s ohledem na to, že se Soud v projednávaném případě rozhodl nepřiznat stěžovatelům náhradu podle článku 41 Úmluvy.

V tomto nijak mimořádném případě byla žaloba stěžovatelů zamítnuta postupně okresním soudem, krajským soudem (který rozsudek soudu prvního stupně změnil), Nejvyšším soudem a nakonec Ústavním soudem. Stěžovatelé se tedy obrátili na čtyři stupně soudní soustavy a celková délka řízení činila pět let a necelých devět měsíců.

V rozsudku se uznává (§ 33), že řízení obecně probíhalo obvyklou rychlostí, ovšem s výjimkou doby, po kterou krajský soud jednal o odvolání (více než tři roky).

Připouštíme, že tato fáze řízení trvala dlouho. Jsme však pevně přesvědčeni, že s výhradou zvláštních okolností mělo být zkoumáno, zda byla uspokojivá či naopak nepřiměřená délka řízení jako celku. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla projednána v přiměřené lhůtě v souladu s článkem 6 odst. 1 Úmluvy. „Projednáním“ je zde míněno projednání věci až do konečného rozhodnutí. Strany sporu mají právo využít právních prostředků nápravy, které jim poskytuje vnitrostátní právo; čím více stupňů soudní soustavy existuje, tím déle pak trvá projednání věci.

Máme dokonce za to, že v posuzovaném případě došlo ke zkreslení skutečnosti. V průměru trvalo řízení do vydání rozhodnutí na každém ze čtyř stupňů soudní soustavy méně než rok a půl. Pomineme-li nepřiměřeně pomalý krajský soud, na ostatních třech úrovních byla věc projednána vždy za méně než jeden rok! Existuje v Evropě mnoho dalších soudních systémů, které by si v této věci vedly lépe než Česká republika?

Bude-li navíc Soud v každé věci posuzovat přiměřenost délky řízení před každým jednotlivým soudem, místo aby věc hodnotil jako celek, jednak shledá porušení článku 6 odst. 1 takřka vždy a jednak se odchýlí od požadavků Úmluvy, podle nichž má být záležitost, tj. záležitost jako celek, projednána v přiměřené lhůtě.

Jinými slovy, a se vši úctou, považujeme tento rozsudek za... nepřiměřený.